

Processbeskrivning för

Kollegial granskning
med fokus på
Trygga uppväxtvillkor

Modell:
**Partnerskapet för barns
rättigheter i praktiken**

1. Grundförutsättningar för kollegiala granskning

För att kunna jämföra kommunerna emellan bör metoden vara så lika som möjligt och alla kommuner ska följa en ”principiell struktur”. Med detta menas att alla utgår från samma grund, men alla kommuner ser olika ut. Därför måste viss flexibilitet finnas för att alla kommuner ska ha nytta av granskningen.

Syftet med kollegiala granskningen:

- Rådgivande forum, inte kritiskt granskande.
- Visa vart kommunen är på väg
- Avgränsa granskningen till valt område
- Väcka funderingar kring hur kommunen går vidare

Tidplan:

Bestäm mellan vilka datum alla granskningar ska göras. Partnerskapet delade in sig i tre granskningsgrupper. De tre grupperna ansvarar för planeringen inför de egna granskningarna. Granskningen är under hösten och under våren har alla kommuner bjudit in deltagare till granskningen. Efter varje granskning skrivs en kommunrapport som ska vara helt klar inom högst två månader. Därefter kan en gemensam rapport sammanställas där det är lämpligt att en extern skrivare anlitas. Rapporten ska vara klar inom en månad efter kommunernas egna granskningar är klara. Därefter bör ett återkopplingsseminarium anordnas i varje kommun för bred spridning. Representanter från granskningsgrupperna föreslås delta i dessa seminarier.

2. Före kollegiala granskningen

Bjud in till kollegial granskning

Det är viktigt att bjuda in till den kollegiala granskningen i god tid, helst ett halvår i förväg. Ett tips för inbjudan är att gå via kommunens kalenderbokning.

Utskick inför granskningen

- Inbjudan och program. *Se bilaga 1, Mall inbjudan*
- Om det finns tidigare granskningsrapporter för kommunen ska den egna kommunens senaste granskningsrapport skickas ut till alla deltagare.
- Frågor skickas inte ut till deltagarna i granskningen innan!

Möte med barn och unga i egna kommunen

Man kan välja att ha barn och unga med, men partnerskapet har valt att inte ha det efter att ha provat det på olika sätt. Skälet till det är att det kan vara svårt att få representativitet.

Planera in granskningar och uppföljningsarbete

Det är viktigt att i förväg tydliggöra rollfördelningen enligt nedan och planera alla granskningar. Utifrån vår erfarenhet från tidigare granskningar - boka tid för rapportskrivning, förslagsvis två dagar i direkt anslutning till granskningen!

3. Genomförande av kollegial granskning

Mötet genomförs under 90 minuter per grupp förutom för gruppen med förtroendevalda som ska vara 1 timme och 45 minuter.

Granskarnas ansvarsuppdelning:

- Ordförande
- Sekreterare
- Markservice lokalt står hemmakommunens tjänsteman för. Denna deltar inte i granskningen med svar på frågor utan lyssnar aktivt och kan göra egna anteckningar, för sin egen skull. Deltar heller inte i dokumentationen utan är frikopplad på hemmaplan. Tjänstemannen är också tidhållare. Politikerrepresentanten deltar aktivt i granskningen utifrån sin roll i kommunen. Vid vissa granskningar kan externa medhörande finnas med. Varje kommun beslutar.

Efter varje kommungranskning byts rollerna. Bäst är om man från början gör en struktur så att inte två kommuner skriver åt varandra.

Ex.	I kommun A	I kommun B	I Kommun C
Kommun B	<i>ordf</i>	<i>passiv/tidhållare</i>	<i>sekr</i>
Kommun A	<i>passiv/tidhållare</i>	<i>sekr</i>	<i>ordf.</i>
Kommun C	<i>sekr</i>	<i>ordf</i>	<i>passiv/tidhållare</i>

Målgrupperna är:

- Politiker (majoritet och opposition, gärna nämndordföranden)
- Ledande tjänstemän, förvaltningschef, verksamhetschef etc
- Verksamhetsnära personal, nyckelperson, rektor etc

Gruppernas storlek rekommenderas att vara cirka 15 personer. Alla kommuner ansvarar själva för urval. Utgångspunkten är kommunkoncernen för att få så bra bredd som möjligt.

Dagordning för ett granskningsmöte: 10 minuter

1. Kommunens ansvarige politiker/tjänsteman hälsar välkommen!
2. Ordförande för dagen inleder dagens möte och håller i resterande av punkterna om inte annat anges. **Ordförande säger:** Partnerskapet arbetar utifrån dessa områden, styrprocesser med mål och uppföljning, barns och ungas inflytande. Det är grunden för den kollegiala granskningen. Ordföranden ger en kort beskrivning av den.
3. Presentationsrunda som hålls kort (namn och vem man är). Kom ihåg att förbereda för namnskyltar.
4. Kommunens egen partnerskapstjänsteman ger en resumé från förra mötet. (Om det varit tidigare granskningar)
5. **Ordförande säger:** FN:s barnkonvention är en av konventionerna för mänskliga rättigheter som Sverige har förbundit sig att följa. Det innebär bland annat att

kommunerna har ett ansvar för att barnets rättigheter säkerställs i alla beslut och verksamheter där barn kan vara berörda. Barnkonventionen är inte lag i Sverige men det pågår ett förberedelsearbete för detta. Hittills har lagar anpassats, transformerats, efter barnkonventionen, Barnkonventionen har införts i skollagen och socialtjänstlagen har reviderats på nytt.

Riksdagen har antagit en strategi för att stärka barnets rättigheter med nio punkter som gäller för statliga myndigheter, landsting och kommuner. Barnpolitiken är ett politikområde med egen minister, (namnge gärna innevarande minister). Vart 5:e år granskas Sverige liksom andra länder av FN:s Barnrättskommitté. Sverige har fått kritik som har lett till förändringar som exempelvis föräldrastödssatsningen och förbättringar för papperslösa barn. (*Underlag finns i bilaga*)

6. **Ordförande säger:** Mötesetik: Ordförande/granskningsgrupp strävar efter att alla ska komma till tals under mötet, men alla behöver inte svara på samtliga frågor. Ordförande fördelar ordet. Alla inlägg ska vara korta. Ordförande kommer att avbryta och fördela ordet vid behov. De förtroendevalda representerar sin nämnd och agerar inte från sin partipolitiska position.
- Beskrivning av dagens frågeområden. Frågorna finns upptryckta och finns utskrivna innan mötet. De delas sedan ut inför varje frågeområde.
 - Styrprocess – 25 minuter/35 minuter för politikergruppen
 - Inflytande och delaktighet – 25 minuter
 - Framtid – Hur gå vidare? Avsiktsförklaring – 25 minuter
 - Ta med strategin (1 ex i färg att vifta med)

Frågeformulär för granskningsmötena:

Alla tre granskningsgrupper får samma frågor. Vi kommer få olika bilder beroende på vilken målgrupp som svarar.

Ordförande säger: De tidigare granskningarna har handlat allmänt om kommunens arbete med barnkonventionen. Denna gång har vi i partnerskapet valt att titta närmare på ett område, barns trygga uppväxtvillkor. Anledningen till detta är en önskan om att komma djupare ner i kommunens verksamhet för en bättre granskning och en tydligare bild.

Stödinformation i bilaga.

Dialogdel 1-Styrprocess: 25 minuter

Ordförande ställer frågorna och om det finns behov ställs följdfrågor. Följdfrågorna ska vara ett stöd till frågeställaren, ej ställas ordagrant.

1. Hur säkerställer ni genom kommunens styrdokument att barn har trygga uppväxtvillkor i din kommun?
 - Hur säkerställer ni om det inte finns uttryckt i styrdokumentet?
 - Utveckla!
2. Hur säkrar ni att det blir en röd tråd genom hela organisationen?
 - Känner ni till övriga nivåers styrdokument?
 - Hur hänger det ihop?

3. Hur säkras att kommunens barnkonventionsarbete och/eller resonemang håller över tid?
 - Över mandatperioder, byte av chefer och nyckelpersoner, organisationsförändringar?
4. Hur prioriteras barns trygga uppväxtvillkor under kommunalekonomiskt pressade förhållanden?
 - Personaltäthet inom förskola?
 - Storlek på grupper inom förskola och skola?
 - Skolor utan skolgård?
 - Meningsfull fritid?
 - Bistandsprövning?
 - Sommarjobb och utbildning?
5. Hur följs barns trygga uppväxtvillkor upp?
 - Revision, bokslut eller...
 - Görs det genomgående i kommunen?
 - Hur används resultatet? Görs en analys och åtgärd?
 - Hur synliggörs barns *otrygga* uppväxtvillkor?

Dialogdel 2- Barns trygga uppväxtvillkor - delaktighet och inflytande: 25 minuter

Ordförande säger:

Grunden till detta område finns i flera dokument. Vi har

- artikel 12 i barnkonventionen: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem.
- Nationella strategin: Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
- Ett av målområdena för folkhälsopolitiken är Barns och ungas uppväxtvillkor.

Man kan tala om tre olika perspektiv, barnperspektivet, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet

1. Vilka frågor berör barn/unga i perspektivet trygga uppväxtvillkor utifrån din nämnd/verksamhet?
2. På vilka sätt får barn och unga möjlighet och förutsättningar att vara delaktiga i ditt område?
 - När ska barn och unga höras och när ska de inte höras?
 - Vilka förutsättningar får barnen och de unga att kunna delta, t ex genom studiebesök, information från professionella.
 - Om flera exempel ges – sätt samman och fråga om det är en rutin, metod, modell
 - I boendemiljön, förskolan/skolan och fritid?
 - Har de möjlighet att påverka sin miljö?
3. Vilken betydelse tillmäts barnens åsikter? Gör åsikterna skillnad?

4. Hur hittar ni barn/unga för samtal?

- Är det ett problem att barn/unga sällan vill se sig som representanter?
- Hur når ni berörda men ”tysta” ungdomar?

5. Hur får barn och unga återkoppling när de deltagit i dialog, samtal, enkäter etc?

Dialogdel 3 -Framtid: 25 minuter Kort resumé från förra mötet av kommunens partnerskapstjänsteman (om det varit något). Sammanfattning av kommunens förra granskning.... Då sa ni att....

1. Välj en eller två frågor från förra granskningen (inom tema framtid), hur har det gått med genomförandet av denna fråga?
2. Avsiktsförklaring se bilaga – dela ut. Skriv ner själv i tre minuter. Vilken är den största utmaningen med barns trygga uppväxtvillkor för mig/min nämnd/förvaltning/kommun? Hur ser utvecklingen ut om 4 år?
 - Viktigt att koppla ihop utmaning och framtidsvisioner.
3. Reflektion muntligt utifrån avsiktsförklaring. Vilken är den största utmaningen med barns trygga uppväxtvillkor för mig/min nämnd/förvaltning/kommun? Hur ser utvecklingen ut om 4 år?
 - Viktigt att koppla ihop utmaning och framtidsvisioner.

Avrunda mötet: 5 minuter.

Ordförande säger: Efter dagens granskning kommer en rapport att skrivas. Den sänds sedan ut till er som deltagit i dagens granskning. Rapporten blir en offentlig handling. De olika kommunrapporterna sammanställs sedan till en gemensam rapport som ska vara klar inom ett par månader. Denna rapport kommer att ha fokus på generella slutsatser men också lyfta fram positiva exempel och utvecklingsområden. Resultatet från granskningarna kommer att presenteras på ett seminarium i varje kommun. Rapporterna kommer att läggas ut på partnerskapets hemsida.

4. Efter kollegial granskning

1. Granskande kommuner skriver en kort men kärnfull granskningsrapport. Se rapportstruktur nedan samt mall i bilaga 4. (Riktlinje max 10-12 sidor totalt.) Granskningsrapporten skrivs av en extern kommun för att få en objektivare rapport. Det är viktigt att göra på samma sätt på alla granskningar så de kan jämföras. Förslaget grundar sig på erfarenheter från partnerskapets tidigare granskningar samt från fakta i dokumentet från Stockholms läns landsting om Kollegial granskning.

Rapportstruktur

Sammanfattning samt granskningsgruppens kommentarer och sammanfattande bedömning.

För att kunna göra jämförbara dokument och möjliggöra en gemensam rapport är det viktigt att svaren redovisas under rätt fråga även om svaret diskuterats under annan fråga.

Inledning

Styrprocess

Inflytande och delaktighet

Framtid – hur går vi vidare?

Nyckelord i rapportskrivningen:

- Rapportmottagare är kommunala politiker
- Kortfattat
- Locka till läsning
- Renodla
- Tänk i figurer, tabeller och diagram, inte enbart text
- Håll isär resultat, slutsatser och rekommendationer

2. Den granskade kommunens partnerskapstjänsteman får korrekturläsa innan rapporten färdigställs. Endast felaktigheter korrigeras vid behov. Inga nya ”saknade delar ska läggas till”! Här och nu granskning och ett här och nu dokument som är ett underlag för utvecklingsarbete. Inget utskick för korrigerings till de som deltagit i granskningen.
3. Återkoppla med granskningsrapport till alla deltagare i den lokala kollegiala granskningen. Sprid även till andra personer som är relevanta för fortsatt arbete. Mediasatsning? Fullmäktige fråga? Granskningsrapporten är ett officiellt dokument efter att det godkänts.
4. En gemensam rapport utifrån kollegialgranskning skrivs ihop av extern konsult. Här kan även metodik, process och lärdomar finnas med.
5. Avslutande seminarium i hemmakommunen. Här presenteras resultat från den kollegiala granskningen i den egna kommunen och det gemensamma resultatet från samtliga kommuner. Viktigt att inte släppa processen efter att granskningen är genomförd utan fortsätta med analys och verkligen ta tillvara på resultatet. Det kan vara en utgångspunkt för en ”tankesmedja” för att utveckla visionerna och genomförandet i kommunen. Gör verkstad!

Kommunvapen

Bilaga 1

Underlag för kommunspecifik inbjudan till Kollegial granskning. Byt ut kommunlogga och uppdatera med korrekta uppgifter utifrån er kommun. Datera gärna inbjudan.

Sändlista:

XXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kommunvapen

Kallelse till kollegial granskning Inbjudan till samtal kring kommunens arbete med Barns rättigheter i praktiken

Datum:

Klockan: 10.00 – 12.00

Lokal:

**Du är en viktig person i vår kommuns arbete med Barnkonventionen.
Pricka därför redan nu in tiden i din almanacka!**

Lämna besked om deltagande senast:

Kontakt:

Bakgrund:

XX Kommun deltar tillsammans med nio andra kommuner i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken. Partnerskapet har haft och har fokus på hur barnkonventionen kommer in i den kommunala styrprocessen samt barns och ungas inflytande.

För att öka erfarenhetsutbytet och kunskapsöverföringen mellan kommunerna används kollegial granskning som arbetsmetod i partnerskapet. Denna gång har granskningen fokus på barns trygga uppväxtvillkor. De kommuner som kommer till XX för att följa upp vårt arbete med Barnkonventionen är A kommun, B kommun och C kommun.

Med inbjudan bifogas den tidigare kollegiala granskningen av kommunen (om det finns någon). Besöket och samtalet förväntas ge möjlighet till diskussioner, debatter, ömsesidiga synpunkter och nya frågeställningar. Tanken med kollegial granskning är att besökande granskare och representanter från värdkommunen ska inspirera och lära av varandra.

Efter granskningen skrivs en lokal rapport och en sammanställning av hela partnerskapets granskning, som presenteras vid ett lokalt seminarium, datum och tid ännu inte fastställt.

Välkomna!

Kommunalråd

Kommunalråd

Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken
Borlänge Degerfors/Karlskoga Angereds stadsdel i Göteborg
Gävle Haninge Trelleborg Uppsala Västerås Örebro Östersund
<http://barnkonventionen-partnerskapet.se/>

Bilaga 2

Underlag till kort resumé inför frågeområde 1 vid kollegial granskning. Välj ut och gör en kort presentation på ca 3 minuter.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Riksdagen har den 1 december 2010 godkänt den strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige som regeringen har föreslagit i propositionen Strategi för att stärka barnets rättigheter (prop. 2009/10:232). Denna broschyr innehåller den av riksdagen godkända strategin.

För att stärka barnets rättigheter i Sverige ska följande strategi gälla:

- All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.
- Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.
- Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
- Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.
- Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.
- Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.
- Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.
- Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.
- Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Faktablad, regeringen.se artikelnr: S 2010.026

Nationell ungdomspolitik

Att unga ska ha ett bra liv kan innebära många olika saker – bland annat handlar det om att ha en bra levnadsstandard, att må bra, att kunna påverka sitt eget liv och att ha samma rättigheter och möjligheter att delta i samhället som andra grupper har.

Målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha verklig tillgång till inflytande och verklig tillgång till välfärd. Den nationella ungdomspolitiken bestäms av regering och riksdag. Ungdomsstyrelsen ansvarar för att följa upp och analysera ungas livssituation inom de ungdomspolitiska huvudområdena.

Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter

(ur barnskrivelse Skr. 2007/08:111)

Målet för barnpolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Målformuleringen utgår från barnkonventionen och omfattar varje flicka och pojke upp till 18 år. Regeringens barnpolitik är en politik för barnets rättigheter och syftar ytterst till att genomföra barnets rättigheter med utgångspunkt i barnkonventionen. Barnpolitiken verkar för att ett barnrättsperspektiv genomsyrar alla politikområden och verksamheter där barn är berörda, såsom utbildningspolitiken, hälso- och sjukvårdspolitiken, folkhälsopolitiken, migrationspolitiken, kulturpolitiken och socialtjänstpolitiken. Det innebär att med utgångspunkt i de särskilda rättigheter som gäller varje flicka och pojke, se barn som kompetenta individer som ska respekteras och vara delaktiga i beslut som rör dem. De ska ges möjligheter till en trygg uppväxt samt kunna utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar.

Barnperspektiv och barnrättsperspektiv

För att leva upp till sina åtaganden enligt barnkonventionen strävar regeringen efter att det i såväl det egna arbetet som i alla andra offentliga organs verksamhet ska integreras både ett barnperspektiv och ett barn-rättsperspektiv. De aktörer som är centrala för genomförandet av konventionen är i första hand riksdagen, regeringen, myndigheterna, kommunerna och landstingen.

Barnperspektivet uttrycker ett synsätt som fokuserar på det eller de barn som berörs av ett beslut eller en åtgärd. Barnperspektivet innebär att man inför varje beslut eller åtgärd ska överväga om beslutet eller åtgärden rör eller kan röra barn och i så fall på vilket sätt. En förutsättning för detta är att beslutsfattare eller andra involverade aktörer också försöker se beslutet med barnets eller barnens ögon. Om man konstaterar att beslutet eller åtgärden har konsekvenser för barn ska hänsyn tas till barnkonventionen, d.v.s. till barnrättsperspektivet. Barnperspektivet är på det sättet ingångsporten till barnrättsperspektivet.

Barnrättsperspektivet uttrycker skyldigheten att genom lämpliga åtgärder förverkliga barnets mänskliga rättigheter. Mer konkret innebär barnrättsperspektivet att vid alla åtgärder eller verksamheter som rör barn alltid beakta följande:

- Att barn, såväl enskilt som i grupp, behandlas likvärdigt och utan åtskillnad utifrån rättigheterna i barnkonventionen. Åtgärderna ska bejaka varje barns rätt att leva och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och behov.
- Att barnets intressen, både på lång och på kort sikt, uppmärksammas och övervägs särskilt. Barnets bästa ska vara ledstjärna vid alla beslut.
- Att barn kan komma till tals vid alla beslut som rör dem, antingen som individer eller som grupp. Inför beslut eller åtgärder som rör barn ska barnets synpunkter utvärderas och det ska skapas möjligheter för att dessa ska komma fram och redovisas på bästa sätt. Barnets synpunkter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.
- Det ansvar som föräldrarna har för barnet och behovet att skapa förutsättningar för dem att utöva sin föräldraroll för barnets bästa.
- Att tillräckliga resurser, såväl finansiella som av annan natur, avsätts för att barnets rättigheter ska tillgodoses.

Trygga uppväxtvillkor

Trygga uppväxtvillkor för barn och unga omfattar det mesta av kommunens verksamhet. Det går från föräldrars förmåga och möjligheter att ge sina barn en trygg uppväxt till samhällets ansvar att ge barn och unga en trygg och god uppväxt.

Här ryms bland annat föräldrastöd från kommunens sida, goda förskolor och skolor och samhällsplanering av den fysiska miljön.

Avsiktsförklaring år

Organisation:

Namn:

Vad krävs för att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning och styrning samt för ökad delaktighet?

Ett förverkligande av ovanstående innebär följande "att göra" för mig:

Bilaga 4

Kollegial granskning 2013

X kommun

med fokus på

Barns rättigheter i praktiken

**Genomförare:
För Partnerskapet för
barnkonventionens genomförande
i kommunen.**

Granskare: Namn/Kommun

Granskare: Namn/Kommun

Granskare: Namn/Kommun

Partnerskapet för barns rättigheter i praktiken
Borlänge Degerfors/Karlskoga Angereds stadsdel i Göteborg
Gävle Haninge Trelleborg Uppsala Västerås Örebro Östersund
www.barnkonventionen-partnerskapet.se

Sammanfattning samt granskningsgruppens kommentarer och sammanfattande bedömning

text

Inledning

text

Styrprocess

text

Inflytande och delaktighet

text

Framtid – hur går vi vidare?

text